

як правило, є жінки. Це ж розвиває споживче ставлення з боку чоловіків стосовно жінок (особливо дівчат), загострюючи їх дискримінацію. При чому така ситуація спостерігається в умовах як військових криз, так і криз економічних.

Підсумовуючи, можна дійти до наступних висновків:

- становище жінки в суспільстві представляє собою складне суспільне явище. Воно є соціально-історичним феноменом, яке виникло в результаті взаємодії економічних, політичних, культурних, соціальних, правових, етнічних колізій життя суспільства, релігійних, наукових і побутових норм, догм, теорій, нововведень;
- соціальні детермінанти у становленні прав жінок безпосередньо пов'язані з державною ідеологією, в ній же кореняться і нею зумовлюються сфери дискримінації цієї категорії населення;
- до основних причин дискримінації жінок в кризових ситуаціях, в першу чергу, слід віднести їх підвищену соціальну уразливість, яка обумовлена як особливостями соціально-правового статусу, так і наявністю конкретних кризових явищ.

Список бібліографічних посилань

1. Крочук М. І. Гендерна рівність як складова загального принципу рівності. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 4. С. 464–471.
2. Хрисанова С. Ф. Драма прекрасной дамы: парадоксы современного равенства мужчин и женщин: гендерный подход к известной проблеме. Кн. 1: ООН и истоки рождения гендерных принципов. Харьков, 2001. 111 с.
3. Устав Организации Объединенных Наций: подписан 26 июня 1945 г.; Всеобщая Декларация прав человека: принята Генеральной Ассамблеей ООН 10 декабря 1948 г.; Конвенция о политических правах женщины от 20 декабря 1952 г. // Международные акты о правах человека : сб. док. М. : Норма-Инфра-М, 1999. 784 с.
4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок : від 18.12.1979 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207 (дата звернення: 29.03.2019).
5. Соловьев В. С. Смысл любви. Киев : Лыбидь-АСКИ, 1992. 220 с.
6. Декларация об искоренении насилия в отношении женщин : провозглашена резолюцией 48/104 Ген. Ассамблеи от 20.12.1993 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_506 (дата звернення: 29.03.2019).
7. Вейнингер О. Пол и характер. Принципиальное исследование. М. : Академ. проект, 2012. 392 с.
8. Karen L. Kinnear. Women in Developing Countries: A Reference Handbook. ABC-CLIO, 2011. 348 p.

Одержано 01.04.2019

УДК 342.9

Валерій Валерійович ДАРАГАН,

доктор юридичних наук, доцент,

завідувач кафедри кримінального процесу

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1735-2371>

ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В ПІДРОЗДІЛАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ІНСТИТУТУ ДЕТЕКТИВІВ

На сьогодні в Україні триває процес реформування органів внутрішніх справ та правоохоронної системи в цілому, вплив як зовнішніх, так і внутрішніх факторів зумовлює необхідність постійного удосконалення структурно-функціональної побудови підрозділів Національної поліції, а це визначає потребу своєчасного наукового аналізу та розробок з метою їх впровадження у практичну діяльність.

Реформування системи ОВС суттєво вплинуло на структурно-функціональну побудову окремих підрозділів Національної поліції, велику частину з них було значно скорочено, деякі підрозділи були зовсім ліквідовані.

Після початку реформування ОВС минуло не так багато часу, але уже сьогодні вбачається значна кількість прорахунків у структурно-функціональній побудові окремих підрозділів Національної поліції.

На сьогодні нагальною є проблема налагодження взаємодії між працівниками окремих підрозділів кримінальної поліції та слідчими підрозділів органів досудового розслідування.

Вказана проблема в першу чергу виникла у тих підрозділах, які в процесі реформування були відділені від територіальних підрозділів Національної поліції (підрозділи захисту економіки) та тих, які були утворені в процесі реформування (кіберполіція).

Наприклад, справи у злочинах, виявлених працівниками відділів при управліннях захисту економіки, як правило, розслідують або слідчі слідчих управлінь при ГУНП в областях, або слідчі підрозділи при відділеннях поліції в обласних центрах, де розташоване відповідне управління захисту економіки. І тут майже не виникає проблем з організацією взаємодії між цими підрозділами. Однак у випадку виявлення злочинів працівниками міжрайонних відділів захисту економіки такі злочини розслідують слідчі підрозділи при відділеннях (відділах) поліції, на території яких такий злочин було скоєно, і тут виникають проблеми, описані нами вище, пов'язані з великою територією обслуговування таких відділів захисту економіки. Оперативний працівник, який працює в окремо взятому районному центрі, не має можливості якісно здійснювати оперативне супроводження кримінального провадження, яке ведеться слідчим за 50, а в деяких випадках і за 100 кілометрів від місця дислокації оперативного підрозділу.

Ще гірша ситуація виникає в процесі налагодження взаємодії зі слідчими в процесі розслідування кіберзлочинів, оскільки підрозділи кіберполіції взагалі мають міжрегіональну побудову і мають значно гіршу ніж у підрозділів захисту економіки територіальну розгалуженість.

Але навіть у випадку, коли й оперативний підрозділ і слідчий підрозділ, в якому знаходиться кримінальне провадження, будуть розташовані в одному місці, це не вирішить проблему, пов'язану з кваліфікацією слідчих, оскільки, як показали результати дослідження, в переважній більшості випадків лише в слідчих управліннях були наявні слідчі, які спеціалізуються на розслідуванні кримінальних правопорушень виявлення яких покладено на окремі підрозділи кримінальної поліції (боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми; протидії наркозлочинності; внутрішньої безпеки; кіберполіції; захисту економіки), і більшість із них становлять колишні працівники таких підрозділів, які потрапили під скорочення в процесі реформування ОВС та зміни структурно-функціональної побудови підрозділів кримінальної поліції. Інша частина слідчих, зокрема ті, які працюють в територіальних органах, підрозділах поліції, мають поверхневі знання щодо розслідування таких злочинів та не мають відповідного досвіду їх розслідування.

На нашу думку, вирішити зазначену проблему можна лише змінивши статус оперуповноваженого (інспектора) окремих підрозділів кримінальної поліції на детектива.

Процес формування інституту детективів було анонсовано ще у 2017 році. Зокрема, тоді у восьми регіонах України – у Київській, Запорізькій, Львівській, Одеській, Полтавській, Сумській, Харківській та Хмельницькій областях було запроваджено проект «Поліцейські детективи», де близько 90 % особового складу підрозділів кримінальної поліції перевели в статус слідчих». Інші 10 % працівників виконували прямі обов'язки кримінальної поліції. Експеримент було запроваджено для того, щоб знайти оптимальний баланс між інститутом слідчих та інститутом детективів [1].

При цьому не зрозуміло, яким чином зміцнення одних підрозділів (слідчих) і суттєве послаблення інших (оперативних) шляхом проведення експерименту без поєднання їхніх прав та обов'язків в одній особі «детектива», повинно було вирішити поставлене перед експериментом завдання – знайти оптимальний баланс між інститутом слідчих та інститутом детективів.

Вказаний експеримент завершився тим, що в структурі Національної поліції «служби детективів» (відділ розслідування особливо тяжких злочинів слідчого управління) при ГУНП. З вказаного вбачається, що запропонована нова «служба детективів» є лише окремим слідчим відділом у складі слідчого управління ГУНП в окремій області в якому працюють виключно слідчі, які не мають права здійснювати оперативно-розшукову діяльність. Тобто, окрім назви вказаний підрозділ не має жодного відношення до «служби детективів».

Інститут поліцейських детективів існує у скандинавських країнах, Німеччині, США та інших державах сталої демократії. Між ними є низка відмінностей в обсязі повноважень, моделі взаємодії з прокуратурою тощо. Разом з тим усіх їх об'єднує те, що збирає докази і фіксує їх у процесуальних документах одна особа, яка несе відповідальність за якість проробленої роботи – підготовку й спрямування обвинувального висновку до суду. Тому детектив зацікавлений у якісній роботі над кримінальною справою, на якій він знається від початку до кінця [2].

На нашу думку, запровадження інституту детективів повинно бути здійснено на кшталт інституту детективів Національного антикорупційного бюро України. Зокрема, Законом України

«Про Національне антикорупційне бюро України» передбачено, що до структури управлінь Національного бюро можуть входити підрозділи детективів, що здійснюють оперативно-розшукові та слідчі дії. Тобто така особа повинна поєднувати у собі функції оперативного працівника та слідчого.

При цьому, на нашу думку, такі структурно-функціональні зміни повинні стосуватися лише окремих підрозділів із структури кримінальної поліції, а саме:

- Департамент боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми;
- Департамент протидії наркозлочинності;
- Департамент внутрішньої безпеки;
- Департамент кіберполіції;
- Департамент захисту економіки.

Таке запровадження доцільно робити шляхом внесення відповідних змін до Законів України «Про Національну поліцію» та «Про оперативно-розшукову діяльність». Окрім того, відповідні зміни необхідно внести до Кримінального процесуального кодексу України.

Необхідність запровадження таких змін обумовлена не тільки проблемами в налагодженні взаємодії з підрозділами слідства, а й специфікою діяльності таких підрозділів, особливостями виявлення та документування злочинів за кожним напрямом діяльності тощо.

Список бібліографічних посилань

1. У восьми регіонах України впроваджено пілотні проекти поліцейських детективів // Цензор.нет : сайт. URL: https://censor.net.ua/ua/video_news/444245/u_vosmy_regionah_ukrayiny_vprovadzheno_pilotni_proekty_politseyiskyh_detektyviv_knyazyev_video (дата звернення: 03.04.2019).

2. Крапивін Є. Запровадивши інститут кримінальних проступків, утворивши інститут детективів, ми просунемося на шляху до євроінтеграції // ZN,UA : сайт. URL: https://dt.ua/internal/reforma-kriminalnogo-bloku-policiyi-problemi-i-perspektivi-247837_.html (дата звернення: 03.04.2019).

Одержано 05.04.2019

УДК 351.74(477)-044.245

Геннадій Геннадійович ДЕДУРІН,

кандидат історичних наук, доцент,

доцент кафедри історії та теорії держави і права факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5277-023X>

ПРАВОВІ ОБМЕЖЕННЯ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА)

Розбудова демократичної держави і громадянського суспільства вимагає чіткої визначеності компетенції правоохоронних органів, які мають сприяти цим процесам, захищаючи інтереси громадян. З огляду на це, надзвичайно важливим є дотримання законності правоохоронцями, недопущення будь-яких проявів зловживання владою або свавілля з їх сторони. На сучасному етапі існує ціла низка нормативно-правових актів, що регулюють діяльність правоохоронних органів, зокрема і за допомогою встановлення певних правових обмежень у їх діяльності.

Насамперед, звернемося до Закону України «Про національну поліцію», який набрав чинності з 7 листопада 2015 р. У ст. 7 розділу II «Принципи діяльності поліції» Закону зазначається, що поліцейським за будь-яких обставин заборонено сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання. І далі: «У діяльності поліції забороняються будь-які привілеї чи обмеження за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовною або іншими ознаками» [1]. Ці положення повністю відповідають конституційним принципам та міжнародним гуманітарним стандартам.

Ст. 8 затверджує принцип законності у діях поліції, обмежуючи її діяльність межами повноважень та способами, визначеними виключно Конституцією та Законами України. Ст. 10 має припис, який забороняє поліцейським використовувати службові повноваження у політичних